

PÅ VATTENKRIGETS FRONTLINJE

Sydvästra USA genomlider sin värsta torka på 1 200 år. Det leder till konflikter. I villaområdet Rio Verde Foothills i Arizona ställs granne mot granne när invånarna blivit av med sitt vatten.

I den värsta torkan på 1200 år har Coloradoflodens nivåer sjunkit kraftigt, vilket syns på "badkarsringarna" i sandstensklipporna.

John Horndewer levererar vatten till invånarna i Rio Verde Foothills varje dag i veckan. På många tanklock sitter en sensor som skickar en signal till John när det börjar bli tomt, så han vet vilka hushåll han måste prioritera.

Närheten till naturen lockade John Horndewer att flytta till Rio Verde Foothills, ett litet samhälle i norra Arizona. Här finns stenöken och kaktusar så långt ögat kan se och blå berg i horisonten. Gyllene solnedgångar. En himmel utan ljusföroreningar där Vintergatan är fullt synlig på nätterna.

När John Horndewer flyttade hit 1987 var bara ett trettiotal hus utspridda i ökenlandskapet. Idag finns det omkring 2 000. Invånarna har ett stort problem: Vattnet har stängts av och Arizona går mot sina varmaste sommarmånader där temperaturen kan gå upp mot 42 grader i skuggan. Horndewer betraktar Rio Verde Foothills som en varningsklocka för ett allt hetare och torrare USA.

– Vi är som kanariefågeln i kolgruvan. Den här typen av situation kommer bli mycket vanligare framöver.

Tvingats till nödslakt

John Horndewer kör in sin tankbil fullastad med 23 000 liter vatten och stannar till utanför en enplansvilla. Han arbetar sedan 20 år tillbaka veckans alla dagar med att fylla på vattentankar hos invånare i Rio Verde Foothills.

– Folk har tvingats slakta sina djur eftersom de inte har råd med vatten längre, berättar John Horndewer medan han halar fram en 30 meter lång slang från tankbilen och fyller på i villans underjordiska vattentank. En gul flagga med en bild på en skallerorm och texten ”Don’t tread on me” – ”trampa inte på mig” – vajar intill en fem meter hög kaktus vid huset. Ormflaggan symboliserar frihet från staten och har ofta använts av Tea-party-rörelsen i samband med protester för

PÅ PLATS I USA
TEXT: JONAS CULLBERG
FOTO: MATTIAS LUNDBLAD

Folk har tvingats slakta sina djur eftersom de inte har råd med vatten längre.

vapenrättigheter och syntes även vid stormningen av kongressen den 6 januari 2021.

Friheten lockade

Bland flera av de boende i Rio Verde Foothills är det just friheten som lockade med platsen. Det är ett så kallat ”unincorporated community” som inte hör till någon stad eller kommun och inte har någon lokal regering. Invånarna betalar ingen skatt till den närliggande staden Scottsdale och får heller inte några tjänster som asfalterade vägar och gatlyktor – eller vattenledningar i marken. Istället har invånarna i Rio Verde Foothills egna brunnar eller har abonnerat på vattenleveranser från Scottsdale.

Det har visat sig vara ohållbart. Delstaten Arizona har drabbats av den torraste perioden som regionen upplevt på 1 200 år. Torkan har lett till att Coloradofloden, som förser Arizona och sex andra delstater med vatten, sjunker kraftigt.

Stigande vattenpriser

I januari stängde Scottsdale, som får majoriteten sitt vatten från Coloradofloden, av kranen till Rio Verde Foothills med hänvisning till torkan och att staden behöver spara vattnet till sina egna invånare. Det har drabbat de omkring 1 000 personer i Rio Verde Foothills som inte har egna brunnar och är beroende av vattenleveranser. Vattenleverantörer som John Horndewer har tvingats hitta nya källor till vatten långt bort från Rio Verde Foothills, kan göra färre leveranser per dag och har tvingats höja priserna.

– Vattenräkningarna har gått upp från 300 dollar i månaden till 1 200 dollar för många av de boende här, säger John Horndewer.

Många av dem har råd med det. Medianpriset för en villa här ligger på motsvarande drygt åtta miljoner kronor. Samtidigt är krisen i Rio Verde Foothills ett exempel på hur torkan och det hetare klimatet i västra USA inte bara slår mot lantbrukare och hemlösa, utan också mot bekväm medelklass.

”Bygger mer än vi klarar”

Krisen hänger ihop med en snabb tillväxt i Arizona. Det är tätt mellan lyftkranarna och byggprojekten i och runt delstatens största stad Phoenix. Att Arizona har låga skatter och gott om jobb gör att många flyr dit från de skyhöga levnadsomkostnaderna i grannlandet Kalifornien. Trots vattenkrisen syns flera nybyggen runt om i Rio Verde Foothills. Överlag är det en trend i USA att människor flyttar till platser med stora risker för extremvärme och skogsbränder, däribland Nevada, Arizona och Texas, enligt en studie från förra året i tidskriften *Frontiers in Human Dynamics*. Men stigande temperatur och ökande vattenbrist riskerar att göra att det som lockat med Västern försvinner.

– Jag har länge känt att vi bygger mer än vi klarar här, säger John Horndewer.

– Nu, med vattensituationen, är det tydligt att vi har gjort det. Jag har inget emot tillväxt i sig, men det måste byggas på att vi kan klara av det.

Nybyggen kan stoppas

I början av juni fattade Arizonas ledning beslutet att det inte finns tillräckligt med grundvatten för alla byggprojekt som redan godkänts i området runt Phoenix. Några av nybyggena kommer nu att stoppas, om

Stephen Coniaris och Donna Rice bor i en sol-driven villa i Rio Verde Foothills och har flera strategier som de använder i sitt vardagsliv för att spara vatten.

Trots att Phoenixområdet har stora problem med vattenförsörjningen är det en stor tillväxtort. Men byggandet i många områden har bromsats, eftersom man inte kan garantera vattenförsörjningen på lång sikt.

Stephen Coniaris och Donna Rice återanvänder vatten för att spola toaletten.

Torkan i västra USA

- Den pågående torkan i sydvästra USA är den värsta regionen upplevt på 1200 år, enligt forskning publicerad i den vetenskapliga tidskriften *Nature Climate Change*.
- Den globala upphettningen bidrar till problemen, enligt forskare från Nasa samt universiteten Columbia University och UCLA.
- Torkan har lett till försök att minska vattenanvändningen i regionen för att rädda Colorado-floden, som förser 40 miljoner människor i sju delstater med dricksvatten samt vatten för elproduktion och bevattning inom jordbruket.
- Lake Mead, landets största vattenreservoar, sjönk till rekordlåga nivåer förra året. På sikt hotas vattenkraften och därmed elförsörjningen från Hooverdammen.

fastighetsutvecklarna inte kan visa att det finns tillgång till grundvatten så att det räcker i 100 år. Samtidigt famlar delstaten efter lösningar när varken grundvattnet eller Colorado-floden går att lita på som källa till vatten. Ett projekt till en kostnad av motsvarande 50 miljarder kronor planeras i Mexiko för att ta bort salt från havsvatten och pumpa det i ledningar över gränsen till Phoenix.

Men än så länge tvingas invånarna i Rio Verde Foothills snåla på vattnet så mycket det går. Donna Rice och Stephen Coniaris, ett vältränat pensionerat par som bott i en sol-driven villa i Rio Verde Foothills sedan 2010, berättar vilka strategier de använder i sitt vardagsliv för att spara vatten.

– Vi kissar i trädgården, och har skaffat medlemsskap på ett gym så att vi kan duscha där, säger Stephen Coniaris, pensionerad akutläkare.

– Vi använder papperstallrikar så att vi inte behöver diska så mycket, och vi samlar regnvatten när vi kan. Det kom en del i januari-februari men nu är det inte mycket.

Oense om lösningen

De har en stor villa med utomhusdusch, som de inte kan använda, och en träningslokal där Stephen håller i träning i japansk kampsport. Paret gillar djurlivet i Rio Verde Foothills.

– Här finns prärievargar, sköldpaddor, ugglor, örnar. Vi har sett pumor på bakgården ett par gånger.

– Det är vackert där ute, säger Donna Rice och nickar ut mot de stora fönstren ut mot öknen.

– Det finns hundratals kilometer med spår för cykling, vandring och löpning alldeles utanför dörren.

Men det var inte riktigt så här de hade räknat med att tillbringa pensionen, förklarar Donna Rice och skrattar.

– Jag gillar att gå till gymmet men att behöva gå dit för att duscha är lite tröttsamt.

Bristen på vatten kom inte som en blytt från en klar himmel. Redan för åtta år sedan informerade staden Scottsdale om att de skulle sluta sälja vatten om vattennivåerna sjönk under en viss gräns.

– De gav oss god tid och folk har verkligen arbetat hårt för att hitta en lösning, säger Donna Rice.

– Tyvärr är människor här väldigt oense om vad lösningen ska vara.

Grannar har slutat prata

Torkan i västra USA har lett till konflikter på flera nivåer. Vattnet från Colorado-floden fördelas enligt särskilda kvoter mellan sju delstater. Torkan har lett till dispyter mellan de olika delstaterna, särskilt Arizona och Kalifornien, om hur vattnet ska fördelas. I Arizona bråkas det mellan stadsbor och lantbrukare om vem som har rätt till vatten. Bönderna använder 70 procent av Colorado-flodens

Om det inte ordnar sig snart kommer Rio Verde Foothills inte klara sommaren.

vatten. Från dem hörs argumentet att de var i Arizona först, och att deras verksamhet är livsviktig.

Några av invånarna i Rio Verde Foothills har stämt staden Scottsdale för att de stängt av vattnet. Även inom Rio Verde Foothills råder en konflikt mellan grannarna om hur vattenbristen ska lösas. Vissa av de boende har ansökt om tillstånd att bilda en ny lokal myndighet ledd av framröstade invånare som ansvarar för att borra vatten. Men många andra invånare har motsatt sig idén och menade att det skulle ge för mycket makt till några få invånare och potentiellt högre skatt. Mindre frihet och för mycket stat. Skeptikerna har istället velat hyra in ett privat företag, vatten- och energijätten Epcor, för att lösa problemet. Stämningen har varit hetsig mellan de båda lägren. Grannar har slutat prata med varandra. Folk på båda sidor av frågan säger sig ha blivit hotade.

– Hela landet är väldigt splittrat nu och det här är bara ännu ett exempel på det, säger Donna Rice.

En permanent lösning på krisen väntas ta lång tid. Politiska förhandlingar pågår om att få Scottsdale att vrida på kranen igen.

– Folk gör sitt bästa för att spara vatten och det är bra, men snart kommer den verkliga hettan, säger John Horndewer.

– Om det inte ordnar sig snart kommer Rio Verde Foothills inte klara sommaren. •